

MAGYAR HÍR

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelőszerkesztő: **dr Paál Árpád**

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**
Törv. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárlás Elemér**

A franciaországi általános munkásszövetség megújította a sztrájk-parancsot

A postai alkalmazottak ellenszegülnek miniszterük rendeletének. — A kormányelnök a prefektusokat a sztrájkoló tisztviselők elbocsátására utasította

Párizsból jelentik: Az általános munkásszövetség intézőbizottsága hétfőn a késő délutáni órákban ülést tartott, melyen elhatározta, hogy továbbra is fenntartja a november 30-ra szóló általános sztrájkparancsot. A posta-, távíró- és távbeszélő alkalmazottak országos szövetségének elnöksége felhívta tagjainak figyelmét arra, hogy engedelmessé legyenek a munkásszövetség sztrájkparancsának. A felhívás kimondja, hogy szerdán nem lesz postai szolgálat, akármit is gondol és akármit is mond a postaügyi miniszter.

A nyomdászok országos szakszervezete szintén ülést tartott. Kimondta, hogy az általános sztrájkhoz csatlakozik. Így kedd estétől szerda estig nem csinálnak meg egyetlen új-ságot sem.

Daladier miniszterelnök ezeknek a határozatoknak hallatára táviratot intézett az összes prefektusokhoz s ebben emlékeztette őket arra, hogy a munkamegszűntetést a törvény súlyos mulasztásnak tekinti s ennek következtében minden tisztviselőt el kell bocsátani, aki szerdán nem jelentkezik hivatalában. A Renault-gyár megtorlással élt a sztrájkolók ellen. A

gyár igazgatósága 25 ezer munkáshoz külön-külön címezett elbocsátó levelet intézett. Együttal közölte az igazgatóság azt is, hogy minden munkásnak, aki vissza akar lépni a gyár szolgálatába, a belépés engedélyezését külön levélben kell kérnie.

Az általános sztrájkmozgalomhoz csatlakoztak a színészek és zenészek is, akiknek országos szövetsége kimondta, hogy szerdán sem színházakban, sem a mozikban, sem a rádióban, sem éttermekben, sörözőkben, vagy bármely más nyilvános helyen előadás és zene nem lesz. Az általános sztrájk-alól az országos munkásszövetség kivételt tesz a gyógyszerterákok, kórházak, tűzoltóságok és mentőszolgálatok személyzetével. Ezek az intézmények szerdán is zavartalanul működni fognak.

Az általános munkásszövetség rendelkezéseit azonban nem hajlandó minden terület követni. A szövetség délkeleti tagozata, mely 45 szakszervezetet foglal magában, a központtól eltérő felhívást bocsátott ki. Ebben arra szólítja föl a délkeleti országterület szakszervezeit, hogy tagjaik ne vegyenek részt az általános sztrájkban.

A szocialisták a parlament azonnali összehívását sürgetik

Daladier válasza: Előbb vonják vissza a sztrájkparancsot

Párizsból jelentik: A szocialista parlamenti egyesülés felhívást intézett *Daladier* miniszterelnökhöz, hogy a parlament ülést azonnal hívassa össze a Reynauld-féle törvényrendeletek megtárgyalására. Az eddigi kormánytervek szerint csak december 6-ikán ülne össze az országgyűlés. A szocialista egyesülés előterjesztésére azt válaszolta *Daladier*, hogy előbb a

munkás szakszervezeti általános szövetség vonja vissza a sztrájkparancsot. *Frossard* volt miniszter a szocialista egyesülés nevében ismét közbenjárt a miniszterelnöknél. Szerinte a sztrájkparancs visszavonható, de a kormány egyidejűleg kezdjen tárgyalásokba a munkásszervezetekkel.

A szovjet keze

Rómából jelentik: A forradalmi jellegű franciaországi eseményekben olasz politikai körök a szovjet kezét látják. A sztrájkmozgalmat úgy ítélik meg, hogy azáltal a kommuniszták *Daladier* bukását és a Népfrent visszatérését akarják elősegíteni. A müncheni egyezmény szelleme egyáltalán nem tetszik a kommunistáknak, akik a nemzetek közötti együttműködést nem kívánják. Az olasz sajtó megállapítja, hogy Franciaországban a bolsevizmus

nagy mérközése folyik a nemzeti irányzattal. A mostani események a francia liberális demokrácia általános válságát jelentik.

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Keleti szél, több helyen köd és eső. A hőmérséklet alig változik.

A német testületi rend

(S. I.) A liberális-demokrata államrendszerekben, hol a törvényhozás útja a parlamenten vezet keresztül, a nemziségek valóban kisebbségek, mégpedig örökösen azok: alapvető nemzeti kérdéseikben mindig szilárd többséggel találják szemben magukat, a kormány rúdjához sohasem kerülhetnek, a gyakorlat tehát mindig háttérbe szorítja őket és ezen mitsem változtat az, hogy elméletben szabad előtűk az érvényesülés útja.

Azokban az államrendszerekben viszont, melyek a többségi nemzet totális érvényesülését hirdetik, az állami hatalmat pedig a teljes érvényesülés legfőbb eszközének tekintik, elméletben nem marad semmi hely a nemziségek számára. A gyakorlati végrehajtás itt hamarosan válaszut elé kerül: vagy úgy rendezkedik be, mintha az országban nemziségek egyáltalán nem is volnának, avagy pedig a nemziségeket valamiképpen elkülöníti, számukra önálló jogrendet teremt s ezen az úton keresi az együttélés valamilyen formáját.

Az utóbbira érdekes példát szolgáltat a mai Németország azzal, ahogyan a lengyel és a dán nemziség ügyeit elrendezni igyekszik.

A probléma akkor vetődött fel, amikor hozzáfogtak a termelés rendi, testületi megszervezéséhez.

Gazdasági téren a termelést két testületbe szervezték: az ipari és a mezőgazdasági termelés rendjébe. Az elsőnek *Arbeitsfront*, a másodiknak *Reichsnährstand* a neve. Az egyikben helyet kapott az ipari termelésnek minden tényezője a nagy gyári tömörülések vezérigazgatóitól kezdve a segédmunkásig, a másikban pedig minden és mindenki, akinek élelmickek termelése körül szerepe van: a mezőgazdasági napszámos épenúgy, mint a cukorgyár.

Általános az a vélemény Európában, hogy a gazdasági feladatok nem ismerik a nemzeti kérdést és a nemziségi szempontokat. Mint annyi sok minden a mai európai ember gondolatvilágában, ez is csak elmélet. A valóság és a gyakorlat azonban az, hogy sehosem érvényesülnek a nemziségi szempontok olyan következetesen és hatásosan, mint épen az anyagi javak elosztásának a területén.

A liberális gazdasági és társadalmi rendben ez a gyakorlat burkoltan a szép, általános jelszavak olaszfalai mögött szokott érvényesülést keresni. Ez a lehetőség megszűnik azonban ott, ahol a nemzeti totalitás az a tengely, mely körül minden forog: az elmélet épenúgy, mint a gyakorlat.

Németországban is az első és alapvető tétellel az lett, hogy mind az állam, mind annak minden szerve és társadalmi szervezete nem egyéb, mint a német nép törekvéseinek, akaratának, egész életének megtestesülése. A nemzet külön jogi fogalma megszűnt, ezzel megszűnt az a lehetőség is, hogy különbséget lehessen tenni politikai nemzet és jogilag meghatározott nép között. Nem tudták tehát megkerülni ezt a fogas kérdést azzal az egyszerű formulával, hogy a nemziségi embert politikailag németnek, népi alapon pedig lengyelnek, dánnak vagy egyébnek minősíthessék. Ezt azért sem teheték, mert — amint az túlon túl ismeretes, — a német nemzeti gondolat az élet-tani fajtság tanán épül fel: nem ismeri el tehát

németnek azt, aki a faja szerint is nem az.

Mi történik ilyen körülmények között a lengyelekkel és dánokkal? Hogyan lehessen őket beilleszteni olyan országos rendekbe vagy termelési testületekbe, amelyek első feltételül azt kötik ki, hogy tagjaik csak fajszertint tiszta vérű németek lehetnek?

A probléma többé-kevésbé automatikusan úgy indult el a megoldás útján, hogy a nemzetiségek ezekből a szervezetekből kimaradtak, ugyanakkor azonban nyitva maradt előttük az út, hogy érdekeik képviseléséről — ezeken a tisztán gazdasági területeken is, — más úton gondoskodjanak.

Az egységes Arbeitsfront megszületésével az összes munkás és munkádó szervezetek megszűntek. Eltűntek a hatalmas katolikus szakszervezetek, épenúgy, mint azok, melyeknek szociáldemokrata, vagy kommunista volt a jellegük. Hasonlóképpen eltűnt a német munkaadók szervezeteinek és érdekképviseletének bonyolult hálózata. A lengyel munkások szakszervezetei azonban megmaradhettek és ma is azok látják el lengyel tagjaik érdekeinek védelmét, anélkül, hogy ebből a munkapiacra hátrányuk támadna. Kevesen tudják, hogy ebben a formában a III. birodalom területén ma is működnek többé-kevésbé szociáldemokrata munkás-szervezetek. Többé-kevésbé, mert ezek a lengyel munkás-szervezetek a weimari időkben is inkább állottak lengyel nacionalista, mint a szociáldemokrata internacionalista alapon.

Hasonló helyzet alakult ki a mezőgazdasági termelés területén. A Reichsnährstand életbeléptetésével az összes mezőgazdasági egyesületek, szövetségek és kamarák beleolvadtak ebbe a birodalmi szervezetbe, mely vagyonukat is átvette. A lengyel és dán mezőgazdasági egyesületek azonban érintetlenül megmaradtak, vagyonukat megtarthatták és háborítatlanul megvannak ma is.

A németországi nemzetiségek ezekkel az

intézkedésekkel a külön, speciális jogok területére kerültek, melyeket nyugodtan lehet privilégiumoknak is nevezni, mert ezzel a megoldással a különjog erősebbnek minősül az általános, közös jogi elrendezésnél. Ez a különleges szabályozás nem öltött tételes formát: szokásjogilag fejlődik, a kialakuló gyakorlat, meg az esetről-esetre kieszközölt kormányhatósági intézkedések útján. Ennek a fejlődésnek megvan ugyanis a legfontosabb tényezője: megvan, mert megmaradt a nemzeti

ségi érdekeltségeknek képviselői szerve, mely kieszközölheti mind az esetenkénti szabályozást, mind az elvi döntéseket.

A totalis népi államgondolat tehát ebben az esetben a legfőbb sarkalója lett annak, hogy a nemzetiségek számára külön jogrend fejlődjön ki az életnek igen fontos területein. Ez tulajdonképpen nem is lehet másként, mert hiszen a fennebb említett választás másik ága megoldást Németországban sem jelentett volna.

Csehszlovákia elnökválasztás előtt

A három miniszterelnök a rendkívüli felhatalmazási törvényről tárgyalt Hacha elnökjelölttel. Benes volt a német, a cseh és a szlovák elnökjelölt.

Prágából jelentik: A köztársasági elnökválasztást megelőző napon, kedden még tanácskozások folytak a belpolitikai helyzet kialakítása érdekében. Tiso szlovák és Volosin ruszin miniszterelnök is megérkezett Prágába. Mindketten fölkeresték dr. Hacha Emil elnökjelöltet és Sirovy miniszterelnököt s velük arról a felhatalmazási törvényjavaslatról tárgyaltak, mely átmenetileg törvényhozási rendkívüli hatáskörrel kívánja felruházni a köztársasági elnököt és a kormányt.

Londonból jelentik: Az *Ewening News* Benes volt köztársasági elnökről írt cikkkel. Megírja a lap, hogy Benes elhatározta, hogy állandóan Londonban telepszik meg. Benes amerikai felolvasó útját jövő évre halasztotta el. Szintén az *Ewening News*-nek ez a száma közli, Demonsie francia posta- és közlekedési miniszter rendkívüli érdekes nyilatkozatát. Demonsie nyilatkozatában elmondja, hogy

rendkívül sok bírálatot kellett elszenvednie, amiért annakidején nem volt hajlandó aláírni a csehszlovák köztársaság megalkotását létrehozó szerződést. Ezt Benes nem tudta neki megbocsájtani és folyton áskálódott ellene. Benes volt az, aki a Népszövetségben folytatott aknamunkájával megakadályozta Demonsie-t abban, hogy Franciaország külügyminisztere lehessen.

CSEH-NÉMET MEGALLAPODÁS A KISEBBSÉGI ÜGYEK INTEZÉSÉRŐL

Prágából jelentik: A cseh és német kormányok megbízottjai a két államban lakó német, illetve cseh népcsoportok érdekében közös nyilatkozatot adtak ki, melynek főbb rendelkezései a következők:

1. Mindkét kormány kész egyetértően eljárni, hogy a területeiken lakó német, illetve cseh népcsoportok nemzetisége fennmaradjon, szabadon fejlődjen és érvényesüljön.

2. Állandó csehszlovák-német kormánybizottság létesül, melynek feladata az, hogy egymással való tárgyalások útján rendezze úgy az elvi, mint az egyes gyakorlati kérdéseket, melyek az illető népcsoportok nemzetiségi ügyeire vonatkoznak.

3. Az állandó kormánybizottságnak négy tagja van, még pedig mindkét kormány külügyi és belügyi minisztériumának egy-egy képviselője. Szükség esetén ez a bizottság más szakminisztériumok küldöttjeivel is kölcsönösen kiegészítheti magát.

4. A kormánybizottság fölváltva a két állam székhelyén tartja üléseit s az elnökséget is fölváltva viselik a székhely szerinti kormány megbízottjai.

5. Amennyiben a kormánybizottság valamely kérdésben nem tud megegyezni, közvetlen tárgyalásokkal a két kormány fogja az ügyet elintézni.

Kánya Kálmán magyar külügyminiszter lemondott

Horthy Miklós kormányzó a lemondást elfogadta és megleghangú bucsuzó iratot intézett a távozóhoz. — Imrédy miniszterelnök vette át ideiglenesen a külügyek vezetését

Budapestről jelentik: Kánya Kálmán külügyminiszter hétfőn este benyújtotta lemondását. A külügyminiszter lemondását azzal indokolja, hogy megrendült egészségi állapota helyreállítása céljából hosszabb pihenőre van szüksége.

Kánya már hónapokkal előbb gondolt a visszavonulásra. Nemrég töltötte be a hatvankilencedik életévét és ebben a magas életkorban erősen érezte az utóbbi időkben megfeszített lendülettel kifejtett külpolitikai tevékenységének megerőltető hatását. Illetékes magyar körök azonban annak idején arra kérték, hogy a cseh kérdés megoldásáig maradjon helyén, mert átfogó látására — és kipróbált tehetségére ezekben a napokban az egész magyar nemzetnek múlhatatlanul szüksége volt.

A távozó Kánya Kálmán külügyminiszternek Horthy Miklós kormányzó rendkívül megleghangú leiratot intézett, amelyben eddigi felbecsülhetetlen szolgálataiért köszönetet mondott neki. A kormányzó írását egyidejűleg a külügyminisztérium vezetésével ideiglenesen Imrédy Béla miniszterelnököt bízta meg.

ESTE FÉLHATTÓL ÉJJEL FÉLETTŐIG MINISZTERANÁCS.

Hétfőn este félhat órákor a magyar kormány minisztertanácsra ült össze. Ezalkalommal megbeszélték a parlament munka-programját és a benyújtásra kerülő törvényjavaslatokat. A minisztertanács ezután az időszaki kérdések megbeszélésére tért át és éjjel fél 2-kor ért véget.

A „Budapesti Értesítő” közlése szerint a minisztertanács először is arról folytatott megbeszélést, hogy a csütörtökön ismét összeülő kép-

viselőháznak mi legyen a munkarendje. A kormány ragaszkodik hozzá, hogy az országgyűlésnek előbb ki kell egészítenie magát a visszacsatolt felvidéki képviselőinek a behívásával. A kormány újjaalakulása is éppen a felvidéki esatlakozásra való tekintettel történt, tehát a kormány nyilatkozata fölötti vitából a csatlakozott területek képviselői nem hiányozhatnak. Ehhez képest csütörtökön és a hét következő napjain elintézik a felvidékiek behívását, s hétfőn kezdődik az országgyűlés rendes menete. A kormány-nyilatkozat fölötti vita is akkor kerülne elintézésre, aztán a mezőgazdasági munkavállalásokra, a családi pótlékra, a családi munkabérekre és az álláshalmozások eltöltésére vonatkozó törvényjavaslatok következnenek. A kormány a honvédség fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot is rövid időn belül előterjeszti.

A KIVÉPETTEK NYILATKOZATOT ADTAK KI, HOGY NEM AKARJÁK IMRÉDY REFORMTERVEIT ELGÁNCOLSINI.

A Nemzeti Egység Pártiából kilépett képviselők, Sztranyavszky köré csoportosult tagjai hétfőn bizalmas értekezletet tartottak a Független Kisgazdapárt vezetőjével. Az értekezlet után nyilatkozatot adtak ki, melyben ismertették azokat, amiért a pártból kiléptek. Elmondták a nyilatkozatban, hogy nem akarták Imrédy reformterveit gáncsolni, sem a zsidó törvényeket keresztelni, hanem csak azt kívánták, hogy minden a szigorú alkotmányosság és törvényesség keretében haladjon tovább.

Dr. Erich Hacha,

akit Csehszlovákia elnökjelöltjéül emlegetnek. Dr. E. Hacha most 68 éves.

Revolveres merényletet követtek el Stefanescu Goanga a kolozsvári Tudományegyetem rektora ellen

A kíséretében lévő detektivet agyonlőtték, a rektort súlyosan sérült állapotban a klinikára szállították. — Széleskörű hajszát indított a rendőrség a három ismeretlen merénylő felkutatására

Kolozsvár. Saját tud. Megrendítő kettős merénylet történt Erdély fővárosában. Tegnap este fél hat órakor eddig még ismeretlen egyének a nyílt utcán lelőtték dr. *Stefanescu Goanga Floriant* a kolozsvári I. Ferdinand Tudományegyetem köztisztviselőjében álló rektorát és a kíséretében lévő *Gruia Enache* detektivet.

A kettős merényletről kolozsvári munkatársunk a következőkben számol be:

A MERÉNYLET LEFOLYÁSA.

Stefanescu Goanga, a kolozsvári egyetem köztisztviselőjében álló rektora a közelmúltban több olyan tartalmú levelet kapott, amelyek arra késztették, hogy a rendőrségnek jelentést tesse rólok, a karhatalom segítségét kérje testi épségének megóvása céljából. A rendőrség több detektivet osztott be az egyetemi rektor mellé. Tegnap került sor *Gruia Enache* detektív szolgálatára, aki annak rendje s módja szerint megjelent a rektor Regala utcai villájában, ahol szabályszerűen lejelentkezett, majd a rektorral együtt elindultak a pszichológiai intézet felé, ahol a rektor előadást akart tartani. Utjuk az Avram Iancu utcán vezetett keresztül. A 7. számú ház előtt hirtelen két fiatalember ugrott a rektor elé és a következő szavakkal fogadták:

— Üzenetet kell átadnunk a Rektor úrnak!

A következő pillanatban többszörös dörrénszékette meg a levegőt és Stefanescu Goanga rektor felkiáltott:

— Jaj! Meglőtték! — és a földre esett.

Gruia Enache rendőrtisztviselő pillanatok alatt átlátta a helyzetet s mindenre elszántan neki ugrott a két merénylőnek, lefogta azt a kezüket, amelyben a még füstölgő revolvert tartották és erős szorításával arra kényszerítette a merénylőket, hogy fegyvereiket dobják el. Alig koppant a kövezeten a két revolver midőn az egyik közeli ház kapujából egy harmadik egyén ugrott elő, aki fegyverét kétszer egymásután a másik két merénylőt szorosan tartó *Gruia Enache* detektívre sűrítette. A lövések következtében a detektív megingott, szorítása megengyhült és a két másik merénylő kiszabadítva magukat az összerogyó detektív szorításából a Biserica Ortodoxa Romana utcába bevetve magukat harmadik társukkal együtt elmenekültek.

VÉRÁTÖMLESZTÉST HAJTOTTAK VÉGRE STEFANESCU GOANGAN.

A többszörös revolverdörrénsékek zajára öszszesereglettek az utcai járőrelők és a környező házak lakói. Az esetről azonnal értesítették a mentőállomást, ahonnan dr. Metianu és dr. Rosca szolgálatos orvosok szállottak ki. A kiszállott mentőorvosok *Gruia Enache* már nem tudtak segíteni. A merénylő golyója végzett vele. A több sebből vérző Stefanescu-Goanga rektort első segélyben részesítették, beemelték a mentőkocsiba és beszállították a sebészeti klinikára. A sebészeti klinikán megállapították, hogy két golyó hatolt be a súlyosan sebesült egyetemi rektor testébe. Az egyik golyó a szív fölötti eret találta, aminek következtében igen jelentős vérvesztés történt, a másik golyó pedig altestébe hatolva nemesebb szerveket nem érintett, csak tüdejének alsó szárnyát furta keresztül. Mind a két golyó eltávolított testéből. A nagy vérvesztés pótlására azonnal vérátömlesztést hajtottak végre és a szokástól eltérően nem 300, hanem 500 köbcenti vért ömlesztettek az eszméletlen állapotban lévő egyetemi rektorba. Ezalatt a riasztó hirre összegyűlt a sebészeti klinika orvosai kara, közöttük Titu Spătaru, Ţaposu Emil,

Tătar Coriolan, Haţiganu Gyula, Urechia és ezenkívül elhívták lakásáról dr. Roth Marcell egyetemi magántanár sebészszakorvost, akinek közreműködésével műtétnek vetették alá az egyetemi rektort. A kiváló sebészszakorvos hat perc alatt hajtották végre a vállműtétet és az altesti műtétet 14 perc alatt végezték, úgy hogy húsz perccel hét óra előtt már a még mindig eszméletlen állapotban fekvő Stefanescu-

Szigoru intézkedések a merénylők felkutatására

A tragikus eset mély megdöbbenést keltett városunkban. Röviddel a merénylet elkövetése után karhatalmi kirendeltség szállta meg a környező utcákat és egy sereg rendőr több detektívtől kísérv a menekülők nyomába vetette magát. A merénylettel kapcsolatban a rendőrség egyébként szigorított zárórárt rendelt el. Minden nyilvános helyiségnek már kilenc órakor be kellett csukni és emiatt azután nem tartották meg a színházi és mozgószínházi előadásokat sem.

A kolozsvári rendőrség osztagai a merénylet elkövetése után azonnal széleskörű intézkedéseket tettek egyrészt a merénylők elfogatása, másrészt a rendbiztosítása érdekében.

Az éjszaka folyamán a rendőrség széleskörű razzitát tartott és több házat átkutatott. Nagyon sok egyént kihallgattak és sokat őrizetben tartottak közülük. Az éjszakai vizsgálat eredményeképpen megállapították, hogy a merénylet után néhány perccel az egyik kolozsvári autótaxiba rendkívül izgatottan viselkedő fiatalember szállt be. A fiatalember elfelejtette

Goanga egyetemi tanárt fel is szállíthatták a 20. számú szobába, ahol dr. Pop Alexandru orvosprofesszor gondjaira bízta.

A klinikán lefolyó műtéttel egyidejűleg beszállították a klinika bonctani intézetébe *Gruia Enache* detektív holttestét boncolás végett. A boncolás során megállapítást nyert, hogy az első golyó a szerencsétlen ember altestébe fúródott, a második golyót balszemén keresztül a fejébe kapta és ez azonnal végzett vele.

VALTOZATLANUL SÜLYOS STEFANESCU-GOANGA ÁLLAPOTA.

A műtét és a vérátömlesztési beavatkozások után Stefanescu Goanga dr. állapotja nem változott és amikor egy óra múlva felesége is a klinikára érkezett, az állapota változatlanul súlyos volt. Éjszaka tizenkét órakor a bucuresti lapok szerkesztőseibe az a hír futott be, hogy a rektor állapota súlyosbodott.

A *Curentul* című lap jelentése szerint, Stefanescu rektor egyetlen pillanatra sem vesztette el eszméletét és bár vérvesztése roppant nagy volt, az állambiztonság embereinek pontos felvilágosítást adott a merénylet lefolyásáról és annak okairól.

a címet bmondani és így a sofőr többször egymásután körbenjárt vele a Piata Unirii téren. Végül is az izgatott fiatalember a Színház-téren az Opera előtt kiszállt, azonban ideges-ségében kalapját az autóban felejtette.

A kalapban talált monogram alapján a rendőrség hamarosan megállapította a fiatalember személyazonosságát, mindezeideig azonban nem sikerült elfogni.

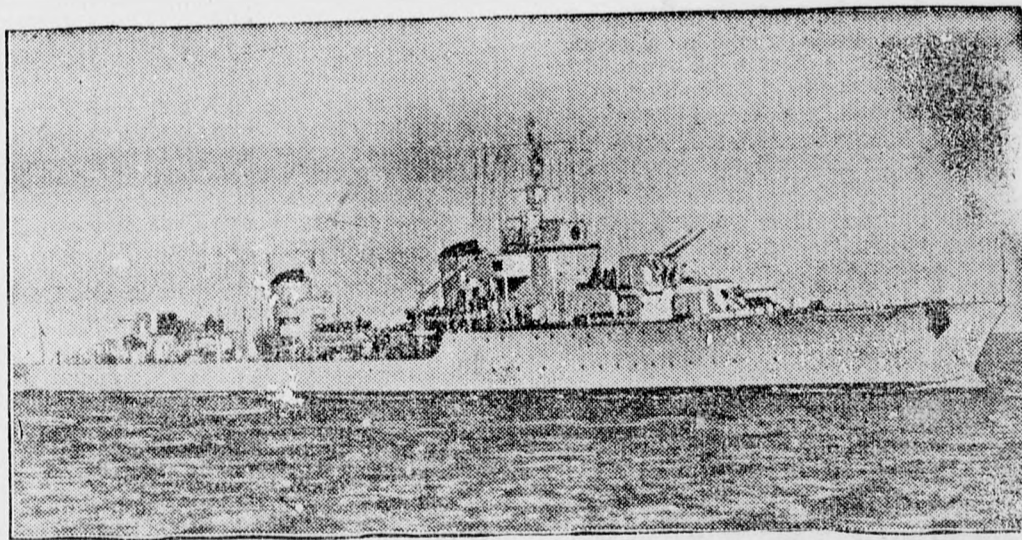
BEZÁRTÁK A KOLOZSVÁRI FŐISKOLÁKAT.

A rendőrség rendkívül szigorú intézkedéseket fogantatott, erős rendőri és csendőri különítmény szállta meg az egyetemet és este 9 órától kezdve Kolozsvár utcáin beszüntették a közlekedést, bezárták az összes színházakat, mozgókat és vendéglőket és más szórakozó helyiségeket. A várost katonai zárólánc vette körül, amelyen senkit sem engednek át alapos igazoltatás nélkül. Az állomáson is minden elutazó utast leigazoltatnak. A rendőrség még a hétfői nap folyamán több egyetemi hallgatót vett őrizetbe, akiknek kihallgatását a keddi napon is folytatták. A nemzetnevelésügyi miniszter rendelete alapján november 29-től kezdve további intézkedésig bezárták a kolozsvári főiskolákat.

Javult dr. Stefanescu-Goanga állapota

Kolozsvár. Saját tud. Dr. Stefanescu-Goanga hétfő éjszaka eszméletlenül fekvő klinikai ágyán. Kedden reggel ismét vérátömlesztési műtéten esett át és utána visszanyerte eszméletét. A rektor állapota igen súlyos, de or-

vosai már biznak felépülésében. A rendőrségen egyébként folytatták az állomáson letartóztatott fiatalember kihallgatását, de az megtagadta a vallomást.

Franciaország új, hatalmas torpedórombolója, amely a napokban készült el. Vízkeszítési felülete 2930 tonna, 130 méter hosszú és 40 csomót halad óránként.

Egyházi adó és falumunka

Irta: Albert Vilmos

II.

A falumunka lényegét és feladatait elméletileg egyik fiatal közírónk fejtette ki az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozatában (78. sz.) megjelent tanulmányában. E munkának fel kell ölelnie a nép lelki, gazdasági, kulturális és egészségügyi gondozását. A lelki vezetés munkája erős kölcsönhatásban van a három utóbbival. Ahol e hármat kellő figyelemben részesítik, ott a lelki élet is meglepően szép eredményeket fog felmutatni; s viszont ha népünket a lelkiségnek, a katolikus öntudatnak bizonyos magaslatára fel tudtuk emelni, akkor a legjobban elkészítettük a talajt a másik három munkakör számára s arra is, hogy egyházával és iskolájával szemben minden kötelezettségének készséggel és pontosan eleget tegyen.

A lelki gondozás

legfőbb eszköze a misszió. Faluban láttam ennek csodálatos hatását. Amit a pénzben bőségesebb időkben nem tudtak megvalósítani — t. i. templomuk kijáratát —, azt a három év előtti misszió hatása alatt megcsinálták a múlt évben. Még a legszegényebb is odaadta e célra egy évi fajtulékát, a birtokosság is hozzájárult 60 ezer lejgel úgy, hogy két év alatt együtt volt a javításhoz szükséges 200 ezer lej. 1937 szeptemberben áldották meg a szépen rendbehozott templomot a falu mindenegyes hívójének leírhatatlan öröme mellett. Egy-egy ilyen misszió alaposan rációfolt azokra, akik nem fogynak ki népünk állítólagos romlottsága feletti síránkodásból. A missziók feltárják népünk lelke mélyén élő jósnak, becsületességnek, lelki nemességnek kincséből a megmutatják, hogy a nép egyszerű lelke is mily olthatatlan vágygal siet a multhatatlan értékek magasabbrendű világa felé. Magam is tapasztaltam a ragaszkodásnak, hűségnek, halának megkapó példáját. Megérzi a nép lelke a missziókon, hogy a lelkiatyák szavaiból apostoli szellem su-

gárzik feléje (láttam, mint szívták magukba az Élet ígét, mint a szomjas föld az üdítő, termékenyítő esőt); az első keresztények lelkületének kell visszatérnie a lelki gondozás munkájába: ebből új, meg új erők fakadnak egyfelől a lelki munkás számára, másrészt meg vonzó, ellenállhatatlan hatalom árad belőle a nép gyermekei felé. Igen kívánatos a mai időkben — a sok, baloldaltól lefelé vezető veszély közepe — a missziót 2—3 napra terjedő méreteiben 3—5 évenként megismételni.

Gazdasági és kultúrunka

A haladó, modernebb gazdasági élet és gazdasági rendszer iránti érzék és kedv is mindinkább ébredőben van a népnél, hála különösen az EGE lelkes munkájának. Bizonyosága ennek az 1937 márciusban Csíksomlyón rendezett s kitűnően sikerült gazdasági tanfolyam, melyen a környék gazdáiból több mint hatvanan vettek részt. A gazdasági szakoktatáshoz járuljon hozzá a szövetségekkel mielőbbi kiépítés.

A kulturális munka felölelné a népkönyvtárak megszervezését, a katolikus sajtó lelkes, kitartó támogatását. Felöleli ez a munka a műkedvelő színészetet, a műsoros teatek rendezését s általában az iskolán kívüli népnevelés egész területét, ideértve a népszerű tudományos, kivált történelemből és az irodalomból vett előadásokat is. Falvakban tartott irodalmi előadásaim alkalmával megkapó érdeklődést tapasztaltam Arany vagy Petőfi, a népek is élvezhető remekművei iránt. Nagy írónk és költőink művei a lélek nemesedésének, a jellemképzésnek kitűnő iskolái. Népünknek az irodalom eszményi világától megtisztult és meg-nemesedett lelke megtölti a templomokat és nem hagyja el az iskolákat.

Az előadások kapcsán 1—2 szót az előadók címére. Először is: nem lehet akárkit rászabadítani a falura. A népi lélek mély meg-

értése, s mély, önzetlen szeretete szükséges ide. Az előadó vagy szónok ne népieskedjen; beszéljen egyszerű közvetlenséggel, világossággal. Ne törje olyan nagyon magát, hogy leereszkedjen a néphez, inkább igyekezzék fölemelni magát. Népünk nagyon értelmes: missziókor és más alkalommal is láttam, hogy feszült oda figyelme a helyes, okos szóra. Olyan lelki erővel rendelkezik népünk, hogy nagyon érdemes vele törődni és vele foglalkozni.

Egészségügyi feladatok

Amíg egészségügyi téren intézményesen lehet gondoskodni, elsősorban az anya- és csecsemővédelemről, addig látogassuk meg betegünket, különösen az egészen szegényeket, elcseszetteket. S ha orvosság kell, adjunk erre a magunkból — s ha nem futja sokáig, teremtsünk e célra legalább akkora összeget, hogy a legégetőbb esetekben azonnal segíteni tudjunk. Tapasztalathoz tudom, hogy egy kis orvos-ság-sal s hozzáfűzött buzgó imával életet lehet megmenteni.

Vezető gondolatunk legyen a falumunka egész vonalán: a mindig készen álló jóssággal nyervek meg a nép bizalmát; s akkor a kézzelfogható eredmények nem fognak elmaradni. Még peres esetekben is hozzánk fog fordulni tanácsért, sőt erre egyenesen szólítsuk fel őt. Így meg tudjuk nekik adni a szükséges felvilágosításokat s meg tudjuk mondani, hogyha bármely kivezető út van, a pertől álljanak el, mert a legtöbb tapasztalathoz tudhatják, mit jelent és hová vezet a per s a vitás kérdéseknek, ha kölcsönös áldozattal is, de békés megegyezéssel való megoldása a legolcsóbb és legmegnyugtatóbb.

A hatékony falumunkának útjába az utolsó két évben nagy akadályok tornyosultak. A katolikus népszövetség központja újlag lépéseket tesz, hogy engedélyt nyerjen a tagozatok szabad működése érdekében. Reméljük, hogy e lépés sikerrel fog járni. Hiszen a népek a falumunka nyomán kibontakozó és virágzásnak induló erkölcsi és anyagi jóléte egyik fő tényezője az állam egészséges életének is.

A nagyváradai mozgóképszínházak műsora:

APOLLÓ: MARCO POLO KALANDJAI.
CORSO: ALGIRI BÜNÖS EJSZAKAI.
DORIAN: SIVA BOSSZUJA.

Ernő

Irta: Bodó István

Ott állt ő is az emberek között a hideg novemberi reggelben. Ruhája épp olyan kopott volt, mint társaié. Fején micisapka volt, lábán nehéz bakancs. A lapát síkos nyelét szorongatta cs nézte a többieket. Lehetek negyvenen, öregek, fiatalok, de mind idegen arc. Ismeretlenek. Elnéztek fölöttem, vagy egy gyors pillantással végigsiklottak az arcám, a szemüvegén, néha össze is szúrtak a háta mögött. Ki ez? És ő nem hallotta a kérést. Csak érezte, hogy egyedül van. És ez fájt. Ez a magány az emberek között. Ez a hideg november, a szürke külváros és az a nagy és féltelmes bizonytalanság, mely körülvette. De vállalni kell ezt a harcot is az életért, gondolta. A hivatalajtók zárva maradtak. A kérvények visszajöttek: a mellékletek is, az érettségi-bizonyítvány is. Elszakadt a kötél s a gond ide sodorta az inségmunkások közé.

Igy történt...

A munkavezető álmos orrhangon rendelkezett és gyakran leemelte a sapkáját az fejéről, akárha saját szavait köszöntené. Ernőt is kerülgette, elment, majd visszajött, végre előhozott egy gyűrtött cédulát a zsebéből.

— Maga a Kovács Ernő?

— Én.

— Tavaly az apja dolgozott?

— Igen.

— Emlékszem rá, — dörmögte a munkavezető. — Alacsony ember volt. Sovány. Kopasz. Jó munkás volt. Dolgos... Hanem... — zavartan pillogott Ernőre — maga tanult... hallom... És tudja, én itt nem tehetek kivételt. Itt dolgozni kell mindenkinél. Ez a parancs. És nekem kötelességem... én nem is örülök, mert úgy gondolom, hogy maga nem bírja ezt a munkát... Különben majd meglátjuk.

Ernő bólintott. És érezte, hogy nagyobb a fe-

létlössége. Figyelni fogják. Elsősorban a munkavezető, de a többiek is. Izgult, mint valamikor a nagy vizsgákon.

És indult a munka.

Szórta a törmelékét a gödrös utra és szüleiére gondolt, akik most aggódva gondolnak rá. Féltek és sajnálják. Pedig nem is olyan nehéz ez a munka. Csupa mozgás, tagjait előlönti a meleg, mintha vidáman duruzsoló kályha mellett hajlongana. Néha elakad a lapát a törmelékben, de ez mindenkinél előfordul. Valaki morog a háta mögött. A kocsiuton kopognak a csákányok és arrébb zuhog a kemény föld. Hogy énekel a munka! Hogy felkiáltja a késő november és eleven-né teszi ezt a szomorú tájat! A kis házakat. A kis telkeket. Mintha érezné ez a szomorú táj, hogy erős köut épül a minden kerekét lekötő kátyus talajon.

Nem is figyelik.

És ha figyelik, nem kell szégyenkeznie. Birja a munkát. Milyen jól, hogy apa megmutatta, hogy kell banni a lapáttal. Jobbkézrel fönt, balkézrel középtájon kell a nyelet megszorítani. Kicsit már ég a tenyere. És száraz. Jó lenne vízbe mártani. Langyos vízbe. Mi ez? Egy pillanatra felegyenesedett. Ki morog? Hátrafordult. Egy borsap-kás fiatalember meredt rá. Kellemetlen volt a tekintete. Szurós, sötét, kötekedő. El akart fordulni, de a borsap-kás ráfordult.

— Hallja uraság!

— Nekem szól! — kérdezte Ernő.

— Magának!

— Mit akar?

— Nem jól csinálja az egészet. Egy helyre dobálja. Én nem lezek bolond ujracsinálni. Ha nem érti a munkát, miért jött ide? Ez nem hivatal.

— Más hangon is beszélhetne.

— Mi?! — csattant fel a borsap-kás és előre-hajolt. Hatalmas tenyere megszorult a lapát síkos nyelén. Ernő is önkéntelenül védekező-állásba helyezkedett. Arcát ellepte a forróság. Tusako-

dott magában. Mit tegyen? Még sohase bántott élőlényt, sem embert, sem állatot. És ha most megtámadják. Borzasztó. Mit akar ez? Mit akar? jajdult fel benne a kérdés.

Valaki megfogta a karját.

Öregember volt.

— Mi a baj? — kérdezte.

— Hibát talált a munkámban.

A borsap-kás meghunyászkodva motyogta:

— Nem terít...

— És akkor mindjárt harapni kell? — mondta az öreg. — Valamikor te se értetted a kubikoláshoz. — Ernőhöz fordult, a lapátot kivette a kezéből és mutatta a terítést. — Így. A törmelék szét kell szórni, hogy mindenhová egyenlően jusson. Most próbálja.

Ernő megpróbálta.

— Na így jó. És ezzel ne törődjön, — intett a hajladozó borsap-kás felé. Mult héten temette el a feleségét. Két gyermeke maradt. Azelőtt egészen más ember volt. Csöndes és szolid. Most azonban minden csekélység felingerli. Elnézéssel kell lenniük. Ne haragudjon rá.

— Nem! Nem! — tiltakozott Ernő.

És nézte az öregembert. Arca ismerős volt. Valahol már találkoztak. Nem is egyszer. Sokszor. Ezeket az átható, tiszta, kék szemeket nem lehet elfeledni. És a hangját, mely olyan seliden fuvdik át a hideg levegőn, akár a hárfanegés. Nem. Nem tudja határozottan eldönteni, hol és mikor találkoztak. Nem is lehet egyetlen emléképkébe illeszteni. Valahogy ezétárad, mint a meleg fény. Messziről jön és célja a végtelen. Mindig cselekszik, hat és újáéled. Ő az örök folytonosság.

Igy érezte.

Később elmosódtak benne a gondolatok. Délben lerokadt az ut szélére és nem volt étvágya. Nem baj, vigasztalódott. Majd holnap. Csak meg kell szoknia ezt a munkát. És milyen jó, most már nincs egyedül az emberek között.

Több üzleti szellemmel — vagyont gyűjthetne a székely ötletesség

Kézdivásárhely. Saját tud. Az elmúlt nyáron nagyon kellemetlen vitám volt egy erre-vetődött idegennel, akivel egyik környékbeli fürdőhelyen ismerkedtem meg. Olyan kirándulóforma ember volt, mint én s ahogy összebarátkoztunk a Bálványosvár egyik omladozó bástyája tövében, azonnal szidni kezdte a székelyeket.

— Elhetetlen társaság. Nincs semmi gazdasági érzékük... Hanyagok...

— Na, na — vetem neki a hírtelen jött felháborodásom mérgét s valószínűleg a mozdulatomban is lehetett valami barátságatlan, mert félrelépett előlem és mosolyogva mentegetőzni kezdett.

— Hát azért nehogy lelődjön innen... Én nem akarom sérteni a maguk népét, sőt elismerem, hogy nagyon sok jótulajdonsággal rendelkeznek, de... de, hogy is mondjam? Bosszantóan élhetetlenek. Nézzem ide. Itt a hegy alatt két fürdő. Az egyik még valahogy épült, indult, látszik, hogy akartak, de a másik, a szemben levő, amelyiknek a vizei kincset érők, úgy el van hanyagolva, hogy valósággal szégyen az idegenek előtt. Tudja milyen vagyont lehetne ebből csinálni? Tudja, hogy ha ez, mondjuk, egy német vállalat kezében lenne, milyen forgalmat érnének el? Hiszi, hogy...

— Hagyjuk. Ebben a tekintetben kétségtelenül igaza van, — intettem le a valósággal lázbajzott üzleti szellemet s azután valahogy nem éreztem jól magam, szabadulni akartam a társaságától, mert akármennyire igaza volt, mégis csak bántott a legelső pár szó, mellyel nekünk rohant.

Fedig... Most már önmagamtól is észrevettem, hogy tényleg bosszantóan élhetetlenek vagyunk, bizonyos tekintetben.

Nem lustaságból. Nem is butaságból. Hiszen minden vitán felül áll, hogy a székely ember szorgalmas, dolgos és furfangos is, ha kell, — de, hogy mennyire nem tudja teljesen kihasználni a maga munkájának gyümölcsét, azt két nagyon egyszerű példával talán megvilágíthatom.

JÓ SZÉKELY KÉZIMUNKA, MELYEN KITÜNŐEN KERES A VISZONT-ELÁRUSÍTÓ

Azt hiszem nincs olyan ember, aki, ha a székely vidéken járt, ne találkozott volna vásáros szekerekkel. Csizmadiák, szűcsök, de az asztalosok is 100—150 kilométernyire elszekeréznek a portékával s bizony gyakran előfordul, hogy még a szekérbért is nehezen keresik meg. De csordul, cseppen — ahogy ők mondják és küzködnek, dolgoznak, fagyoskodnak, mert kell a pénz anyagra, adóra, élelemre, ruhára.

Ezeknek a vásárt járó iparosoknak jó hírük is van Szebentől Marosvásárhelyig. A falusi nép tudja, hogy jó és megbízható árut adnak, tudják azt is, hogy alkudni is lehet, sőt sokszor még hitelbe is árulnak s különösen a csizmadiák és a fulnéros asztalosok a szász vidéken is nagyon megbecsültek. Nehezebb volt azonban a helyzet az u. n. „cserebogaras” asztalosoknál.

Ezek egész egyszerű fenyő és olcsó, enyvesfestékekkel cifrázott árut készítenek, de az igények már vidéken is annyira növekedtek,

hogy a kereslet a minimumra csökkent a „cserebogaras” iparban. A mesterek egyrésze már azon gondolkozott, hogy beadja az iparrendélyt, néhányan áttértek a polituros munkára, de olyan makacsok is akadtak, akik csak próbálkoztak tovább és ebben az évben örvendetes változást tapasztaltak. Brassóban hírtelen és élénk érdeklődés mutatkozott a „cserebogaras butor” iránt, néhány viszontelárusító szekérszámra vette meg a portékát és igaz, hogy gyengén fizetett érte, de mégis... Volt valami eredmény, ha keresni nem is lehetett, de szűkösen élhettek utána.

Ennyi történt látszólag s a közvellen érdekeltek nagyrésze valószínűleg ma se tud többet, sőt nem is kíváncsi többre, pedig ennek az olcsó butorvásár fellendülésnek nagyon érdekes magyarázata van, melyre úgy jöttem rá, hogy egy szállítószerkezéren nagyon csinos konyha-butort láttam.

Mintha öntve lenne, olyan szépen volt festve, a formája azonban nagyon ismerős, csinos, egyszerű és mégis...? A szekér ott állt a Pellegvár alatt egy nagy villa kapujában és gondoltam, megpróbálom érdeklődni, hol készítették ezt a gyönyörű butort.

— Mi csak festjük, kérem. Ezeket valahol Kézdivásárhelyen csinálják. — magyarázta a festősegéd és nagyon közlékenyen még egyebet is elárult.

— Tetszik tudni, ez eredetileg olyan cserebogaras butor. Egyszerű, az egészet meg lehet venni nyolcszáz, kilencszáz leiert. Aztán mi lemoszuk és új szintet kap. Ugy-e olyan,

mint a zománc? Ennyi az egész átalakítás rajta.

— S vajjon mennyi az ára ebben az új köntösben?

— Biztosan nem tudom, de körülbelül négyezer lei. Nagyon kapós áru, most mindenkinek ilyen kell és nem csak konyhába, hálószobába, előszobába is használják. Tessék elhinni, hogy egész elegáns s ami a fő, jó, székely kézimunka... Ez alaposan meg van csinálva.

AZ ÉLELMES SZÁSZ ASZTALOS KAPÓS „SZÉKELY” BUTORAI

A másik éheltelenségi bizonyítékot egy erdélyi nagyvárosban láttam s szintén az asztalos ipart érinti.

A barátomnál egy nagyon szép és eredeti színézésű, festésű székely ebédlőbutort láttam. Valahogy egészen természetesnek tartottam, hogy ezt csak Csík, vagy valamelyik más székely vidékről hozhatta és nem is érdeklődtem különösebben a készítője után, — hanem gyönyörködtem benne.

Végül a háziak kezdtek kérdezősködni.

— Mit gondolsz, hol készült ez a butor?

— Gondolom otthon, nálunk.

— Dehogy... Ezt Szászrégenben csinálták.

— Valami székely mester?

— Nem. Egy szász asztalos. Az minden évben egy egész vagonnal hoz fel ilyen székely butorokat. Asztalokat, kanapékat, almáriumokat és tulipántos ládákat. Néhány nap alatt eladja mind egy darabig, mert itt valósággal divat, hogy legalább az előszoba székely butorral legyen berendezve.

Egy kicsit lehet gondolkozni ezen a két példán.

Aztán nem csak az asztalos, hanem a többi iparban is vannak hasonló esetek. Csak körül kell nézni.

Földi István.

A legújabb lengyel-orosz nyilatkozat hatása Németországban

Nem tartják a németek elleni célzatnak

Berlinből jelentik: Német politikai körökben a Lengyelország és Szovjet-Oroszország között legutóbb létrejött nyilatkozatot nem látják új megállapodásnak, csak olyan szabatosításnak, mely a két állam között eddig is fennállott szerződési kötelezettségeket veszi számbavevő felsorolás alá. Ezt a megismétlést se veszik a német körök olyannak, mintha abban célzatosság volna egy Németország elleni akcióra, hanem azt nyilvánvalóan csak a háborus veszély elhárítása érdekében tett diplomáciai lépésnek tartják, melyek útján Lengyelország inkább az Oroszország felől várható akciók ellen kívánja magát biztosítani. A német diplomácia már előre is kapott ilyen értelmű tájékoztatásokat lengyel részről. Ennélfogva a német politikai körök nem is ítélik meg ked-

vezőtlenül a legújabb lengyel-orosz nyilatkozatot.

BEHATÓBB TAJÉKOZÓDÁST CSAK AKKOR TESZ LENGYELORSZAG AZ OROSZOK FELŐL, HA A CSEHSZLOVÁK HATÁROK SZAVATOLÁSÁRA HIVJÁK FEL

Párizsból jelentik: A lengyel-orosz viszony békés értelmű tisztázására való törekvést Párizsban nagy meglepéssel fogadják. Remélik, hogy a jövőben javulóan módosulni fog Lengyelország vonatkozásában a szovjettel szemben. A francia lapok kiemelik azt a lengyel körökből származó értesülést, hogy a szovjettel való viszony javulása nem akarja befolyásolni az eddigi német-lengyel kapcsolatokat. Lengyelország csak akkor indítja meg a szovjet felőli behatóbb tájékozódást, ha felkérrik arra, hogy Csehszlovákia új határait szavatolja.

Katonai szövetség készül Németország, Itália és Japán között az Oroszországból várható támadás esérére

Londonból jelentik: A *News Chronicle* úgy értesül, hogy új hármas szövetség van kialakulóban. Ez a szövetség Németország, Olaszország és Japán között jönne létre a már érvényben lévő kommunistaellenes egyezménynek katonai egyezményre való kibővítése által.

Az új szerződés következő pontokat tartalmazná:

1. Ha a három szerződő hatalom egyikét egy negyedik hatalom vagy bizonyos hatalmi csoport háborúval fenyegetné, a másik két hatalom legjobb erővel segítségére lesz a megtá-

madott félnek úgy diplomáciai, mint katonai és gazdasági tekintetben.

2. Ha a három hatalom egyikét támadás éri, a három kormány haladéktalanul megkezdí tanácskozását a segélynyújtás végrehajtására.

3. Ha a szövetségesek két vagy mindhárom tagja egyidejűleg háborúba keveredik, semmi esetre sem köthetnek külön békét, sem külön fegyverszünetet.

4. Az egyezmény időtartama 10 év, azonban, ha lejártá előtt egyik fél sem hosszabbítja meg, akkor a szerződés érvénye automatikusan további öt évre meghosszabbodik.

Kitűnő ajtatóssági kalauz a hívek számára az

ÉGI LANT

című imádságos és énekeskönyv.

Az 500 oldalas, 379 éneket tartalmazó, finom, erős papírra nyomott izléses egész vászonkötésű imádságos könyv ára

mindössze csak 90 lei.

Viszonteladónak kedvezmény.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

E LŐ F I Z E T É S I A R A K : B e l f ő d ő n : E g é s z é v r e 9 0 0 , f é l é v r e 4 5 0 , n e g y e d é v r e 2 2 5 , e g y ó r a 7 5 l e i .

M a g y a r o r s z á g o n : E g é s z é v r e 5 0 P , f é l é v r e 2 5 P , n e g y e d é v r e 1 5 P . E g y e s s z á m á r a 2 0 f i l l é r , v a s á r n a p é s ü n n e p e n 2 4 f i l l é r .

P o s t a t a k a r é k p é n z t á r i c s e k k s z á m l á n k s z á m a : 8 0 . 0 3 7

T e l e f o n : 1 2 - 2 7 .

K o l o z s v á r i s z e r k e s z t ő : **dr. Sulyok István.**

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

December elsejének megünneplése

A december elsejei nemzeti ünnep méltó megünneplésére a biharmegyei csendőrlégi parancsnoksága a következőket rendelte el:

1. Az összes kereskedelmi, ipari és gazdasági vállalatok épületeit, közhivatalokat, nyilvánossági mulatóhelyeket, üzleteket, műhelyeket, valamint a város területén levő házakat fel kell lobogózni a román nemzeti zászlóval.

2. A kirakatokat, a középületek és a magán-házak ablakait őfelsége II. Károly arcképével kell díszíteni, míg este 8 órától 11 óráig a kirakatokat és ablakokat ki kell világítani.

3. A vezetőségek, munkaadók, stb. alkalmaz-zák magukat a fenti rendelkezésekhez.

4. A kihágásokat a törvény szigorja értelmében megbüntetik.

A biharmegyei csendőrlégi parancsnoka:
TEODOR PETRUC, alezredes.

FÉNYES ÜNNEPSÉGGEL ÜLTÉK MEG BUCOVINÁNAK ÉS BASARABIÁNAK AZ ANYAORSZÁGHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSÁT. Bucurestiből jelentik: Bucovíndnak és Basarabiának az anyaországhoz való csatlakozását fényes ünnepségekkel ülték meg mindkét országrész területén.

PETRACHE LUPU VIRÁGCOKKROT NYUJTOTT ÁT A KIRÁLYNAK. Bucuresti. Saját tud. A király fogadtatásának külön érdekessége az, hogy a Mogosoaia állomásról kilépő uralkodónak Petrance Lupu egy csokor virágot nyújtott át, amit az uralkodó kegyesen fogadott.

Csak a szülők anyagi lehetőségéhez mérten kell beszerezni az újországi ruhát az iskolásoknak. Bucurestiből jelentik: Az Országparancsnokság ismételten közli, hogy az újországi ruhákat csak a szülők anyagi lehetőségeihez mérten kell beszerezni, a régi egyenruhák elhasználása után. Az Országparancsnokság azt kéri, hogy sehol se mutassanak türelmetlenséget az egyenruhák beszerzése tekintetében, nehogy a szülők erejükön felüli anyagi áldozatra kényszerüljenek. Az Országparancsnokság azt is kéri, hogy a növekedéket sehol ne tegyék ki megerőltető gyakorlatoknak, nehogy a gyermekek megbetegedjenek. Az országos munkatervet nagy belátással kell végrehajtani, hogy ezáltal lélekben és testben erős, kigyensúlyozott ifjúság nevelődjön.

SZERDÁN HAZÁÉRKEZIK TITEANU PROPAGANDA ALMINISZTER. Bucuresti. Saját tud. Titeanu propaganda alminiszter szerdán visszaérkezik az országba.

JELENTKEZNI KELL KATONAI ORVOSI VIZSGALATON A FELMENTETTEKNEK. A biharmegyei Hadkiegészítő Parancsnokság (Cercul de Recrutare) főlívja azokat a felmentetteket, reformáltakat, alkalmatlannak találta-kat, valamint orvosilag felmentetteket, akiket még eddig nem hívtak orvosi felülvizsgálatra, hogy 1938 december 2-án reggel 8 órakor kötelesek jelentkezni a kolozsvári katonai kórházban. Az ágyban fekvő súlyos betegeket a családtagok képviselhetik, magukkal hozva az orvosi bizonyítványt arról, hogy a behívott nem jelenkezhet személyesen. A Hadkiegészítő Parancsnokság behívókat küldött szét az illetékeseknek. A behívó vasúti jeggyel szolgál. Mindazok, akik időközben lakóhelyet változtattak közzélik azt haladéktalanul a Hadkiegészítővel, hogy megkaphassák behívójukat. A biharmegyei Hadkiegészítő parancsnoka: **A. GRAPELLIANU alezredes.**

Átvette hivatalát Biharmegye új megyefőnöke. Nagyvárad. Saját tud. Kedden délelőtt megérkezett Nagyváradra Georgescu Dumitru ezredes Biharvármegye újonnan kinevezett megyefőnöke. A vármegyházán Mutiu Vladimir delegált prefektus és Avram Nicolae megyei főjegyző fogadták. Az új prefektus azonnal átvette hivatalát. Az átvétel minden ünnepélyes külsőség nélkül zajlott le. Georgescu Dumitru ezredes-megyefőnök ezután Chirila Augustin polgármester látogatását fogadta, akivel megbeszéltek a december elsejei nemzeti ünnepségek részletes programját. A megbeszélés után a megyefőnök Chirila polgármester társaságában tisztelgő látogatást tett Popovicu Nicolae görög keleti püspöknél.

ELDOBOTT CIGARETTÁTÓL ERDŐTÜZ PUSZTÍTOTT LUGOS KÖZELÉBEN. Lugosról jelentik: Lugos közvetlen közelében Tápia és Harmadia mellett kigyulladt egy kincstári erdő. A tűz a nagy szélben gyorsan terjedt tovább és csak az eső oltotta el. Három hektárnyi erdőterület leégett. A tetemes kárt okozó tűz a vizsgálat megállapítása szerint egy eldobott cigarettától keletkezett.

Ujságírócéh a temesi helytartóságban. Temesvár. Saját tud. A temesi helytartóság területére az Ujságírócéh megalakítását most mondták ki. A hánsági hivatásos ujságírók szövetsége Conciatu Jon elnöklété alatt közgyűlést tartott. Megjelent a közgyűlésen Vladescu Stefan, a vidéki román ujságírók szövetségének központi elnöke, a kisebbségi ujságírók egyesülete részéről pedig Sárkány Gábor elnök több ujságíróval. Kivülük még több aradi román és kisebbségi ujságíró, valamint a helytartóság területéről más kiküldöttek is. Az alapszabálytervezet elfogadása után kimondták a céh megalakítását. Ebben a román és kisebbségi ujságírók egyaránt helyet foglalhatnak. Az alapszabályok és a céh jóváhagyására, illetve az alakuló közgyűlésig az eddigi, Conciatu elnöksége alatti bánati ujságíró szövetség vezetősége viszi az ügyeket. A közgyűlés Ralea és Titeanu minisztereket, valamint Marta Alexandru dr királyi helytartót táviratilag üdvözölte. Pogány László a korrektorok kérdésére hívta fel a figyelmet. Miután ezek a céhtagok harmadik kategóriájába tartoznak, ezentúl az ujságírók köréből kell kikerülniük.

ROBBANÁS EGY TARGU-JIUI KOCSMÁBAN. Bucuresti. Saját tud. Targu-Juban hétfőn délelőtt Jonel Cristea vendéglőjében egy robbanás történt, aminek következtében több ember súlyosan megsebesült. A robbanás egy szén-sav-töltőtől, származott, vagy robbanószertől, amit a kocsmáros állítólag halfogás céljából tartott magánál.

BESZÜNTETTÉK A DUNAI HAJÓZÁSI FORGALMAT. Bucurestiből jelentik: A kikötői hatóságok az előrehaladott idény és a nagy köd miatt beszüntették a hajózási forgalmat.

Megindult a forgalom Szatmár és Máramaros-sziget között. Szatmárról jelentik: Megirtuk, hogy Szatmár és Máramaros-sziget között a C. F. R. intézkedésére megindult a személyforgalom. Ez az intézkedés most megtörtént az ezzel párhuzamban a CFR olcsóbbá is tette az utazást az említett útvonalon. A kedvezményes autóbusszjáratok egyébként a következők: Szatmárról indul: 6. 14.20, 18.20 órákor. Szigetről érkeznek: 4.10, 13, 20.10 órákor. Az este 8 óra 10 perckor ideérkező szigeti autóbussz utasai még itt találják a nagyvárad-i személyvonatot, amelynek este 7 óra 13 perckor volna az indulása. Az alábbi két autóbusszjáraton semmiféle kedvezmény nem érvényes. Szatmárról indul: 5.20 és 15.30 órákor. Szigetről indul: 5.20 és 9 órákor.

Két emeletnyi magasból lezuhant a javítás alatt álló lif. Temesvár. Saját tud. Hétfőn délután a Lloyd-palotában lévő teherfelvonó két emeletnyi magasságban leszakadt és lezuhant. A felvonón Nagy László és Lucz Ferenc nevű munkások dolgoztak. A liften állva, annak sínjeit olajozták be. A két munkás a felvonóval együtt lezuhant. Egyikük a lábait kifícamította, a másik könnyebb agyrázkódást szenvedett.

TELJES MAGYAR-LATIN MISSZALE

Egész vázsonkötés, vörös metezés 303 lei, egész vázsonkötés, aranymetezés 338 lei, bőrkötés, vörösmetezés 576 lei, bőrkötés, aranymetezés 648 lei. — Fordította, bevezetéssel és magyarázatokkal ellátta **Szunyogh Xav. Ferenc** — Tartalmazza az összes szentmisézöveket.

Ne féljen a gripptől

Egész Európában grippe-járvány fordul elő, nem kimél egyetlen országot, a mienket sem. Ön is hajlamos e veszélyes betegségre.

Kétségbeesnie ennek dacára nem szabad, hiszen létezik Algocratine, ez a jó és biztos szer nátha és a grippe minden más kísérő baja ellen.

Algocratine
minden gyógyszerboltban és drogeriában

Karácsonyi bazárt rendez a kolozsvári Katolikus Kőr. A Katolikus Kőr az érdekeltek tudomására hozza, hogy december 15-től 23-ig, Kogălniceanu-utca 7. szám alatt, a Kőr helyiségében karácsonyi bazárt rendez, amelyen a város számos kereskedője, iparosja fel fog vonulni.

Halálos szerencsétlenség történt egy hánsági malomban. Lugosról jelentik: Hutzu Antal munkosabadi gazda búzát vitt örölni a községi malomba. A vigyázatlan gazda túlközel merészkedett a hajtókerékhez, amelynek szija elkapta a kerekek közé rántotta. A szerencsétlen földműves azonnal meghalt.

Késes merénylet egy kolozsvári vendéglő főpincére ellen. Kolozsvárról jelentik: Véres késelés történt vasárnap este az egyik ismert és forgalmas kolozsvári vendéglőben. Egy ittas vendég a számla kifizetése közben támadt vita során előrántotta kését s azt markolatig döfte Szabó Márton főpincér mellébe. A kés közvetlenül a szív mellett hatolt be a mellkasba s a szerencsétlen főpincért életveszélyes állapotban szállították be a kórházba. A rendőrség letartóztatta az ittas merénylőt.

MEGHALT A „HATA 606” FELTALÁLÓJA. Tokióból jelentik: A minap meghalt dr. Sahachiro Hata a tokiói tudomány-egyetem tanára, aki nagy érdemeket szerzett a vérbaig eleni szalvarzan gyógyszer feltalálásával. Sokáig Erlich professzor munkatársa volt és a szerumot hosszú ideig Hata 606-nak nevezték. Sahachiro 65 éves volt.

Borotvafézés miatt, elítélték rágalalmazásért. Csikszereda. Saját tud. Nagy Balázs csikmindszenti gazda borotvája rosszul vágott. Ambrus Bálint nevű szomszédját kérte meg, hogy fenje meg a kést. Ambrus vállalta a megbízást. Néhány nap múlva Nagy a borotvája után ment. Szomszédja 9 éves leánykáját találta csak ott-hon. A kést megkereste és elvitte. Másnap az-zal gyanúsították meg, hogy a borotva mellett egy ötszáz lejes is volt. Azt is magával vitte. Nagy Balázs a bíróságon keresett elégtételt. Rágalmozásért beperelte Ambrust, aki nem tudta bizonyítani az állítását és 1 hónapi elzárásra és 2000 lej pénzbírságra ítélték, de a végrehajtást 3 évre felfüggesztették.

Zürichi nyitás. Párizs 11.48, London 20.50 fél, Newyork 44.25, Brüsszel 74.55, Miláno 23.18, Amsterdám 239.78, Berlin 176.62, Prága 15.05, Varsó 83, Belgrád 10, Bucuresti 325.

CORSO (HEYMAN) MOZGO

CHARLES BOYER ALGIRI BUNOS ÉJSZAKÁK

December 5-én, hétfőn délután 3 órakor nagy gyermek Mikulás-előadás
STOLL BÉLA és társulata a MIKI és DANI-ban

Leszállította a tábla az orsovai sikkasztó postafőnök büntetését. Temesvár. Saját tud. Jelentették, hogy az orsovai postahivatalban száz-ezer leinél nagyobb összeget sikkasztottak. A törvényszék ezért nemrégiben Teodorescu Alexandru postafőnököt négy évre ítélte. Felebezés folytán most foglalkozott az ítélőtábla ezzel az ügygel. A tábla a postafőnök büntetését két évre szállította le. A postafőnök egyidejűleg Popescu Demetert, az orsovai postahivatal pénztárosát egy évre ítéltek, de az ítélet végrehajtását felfüggesztették. A tábla most Popescu büntetését megerősítette azonban elrendelte az ítélet végrehajtását. Vád alá volt helyezve Ploasa Teodor ellenőr is, akit azonban a bíróság felmentett.

JUGOSZLÁVIÁBAN BETILTOTTÁK A „JÁNOS” CIMŰ MAGYARELLENES FILMET. Budapestről jelentik: Belgrádból érkezett hírek szerint *Bus-Fekete László János* című filmjének forgatását a jugoszláv hatóságok betiltották. A nemzeti irányu magyar sajtó nagy elégtétellel vesz tudomást a jugoszláv hatóságok intézkedéséről. A kalmárirodalom jellegzetes alkotása a betiltott magyarnyelvű film, mely a magyar belső állapotokat viszi egészen ferde beállításban a nézőközönség elé. A budapesti nemzeti irányu sajtó megállapítja, hogy végre pontot tettek arra az akcióra, mely selejtes erkölcsi felfogásával és felelőtlen kalmártörkéveivel egyengeti külföldön a maga dollárkarrierje útját.

A december havi maximális árak Nagyváradon. Nagyvárad. Saját tud. A polgármester december 1 és december 31. közötti időre a következő maximális árakat állapította meg: Liszt: Nullás liszt ára nincs maximálva, 2-es liszt 7.50, integrális liszt 7 lei. — Kenyér: Luxus kenyér ára nincs maximálva (hosszukas alakban árulják), 2-es fehér lisztből készült kenyér 8.50 lei, félbarna kenyér 8 lei. — Hús: Marhahús hátsó rész sültnék 23 lei, első rész nyak, fej 13 lei kilogrammonként. Fél évestől két évesig borjúhús 25 lei, hat hónapig szopósborjú 32 lei, sertéshús 30 lei, sertéshús húsosabb része 34 lei, hárj és zsír 36 lei. — Éttermi árak: I. osztályu étteremben: Húsleves 6 lei, csorba fűs leves 8, szárnyasleves 12, marhahús szósszal és körtéssel 16, főzelék hús nélkül 12, főzelék marha vagy disznóhússal 20 lei, tokány és egyéb húsétel 18 lei, marhasült 24 lei, sertéssült vagy borjusült 28 lei. Egy kis menü, amely levesből vagy csorbából, főzelékből feltéttel áll, savanyúsággal vagy tésztával 30 lei. Nagymenü: mely előételből, levesből vagy csorbából, főzelékekkel feltéttel áll, savanyúsággal és tésztával 40 lei. Az olyan menüért, amelyben szárnyas is van, 8 leivel többet számíthatnak. A II. osztályu éttermekre 15 százalékkal olcsóbbak ezek az árak. — Petroleum ára Kicsinyben 4.78 lei kilogrammonként és 4 lei literenként. — Só, magánlerakatokban 2.70 lei kilogrammonként, kicsinyben és viszonteladónál 3.40 lei.

* **Az időváltás következtében** hivatalnokok és kereskedők, akik egy meghatározott időben lakásukat elhagyni kényserülnek, függetlenül attól, hogy esik-e az eső, vagy havazik, igen könnyen egy meghűlésnek teszik ki magukat. Hogy ilyen kellemetlenségnek elejét vegyék és súlyosabb következmények lehetőségét elkerülhessék, tanácsos, ha az otthonból való eltávozás előtt mindenki bevesz egy ALGOCRATINE tablettát. Algocratine kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Eljárás indul számos szatmári kereskedő ellen. Szatmár. Saját tud. A vármegyei protektura felhívást intézett a kereskedőkhöz, akiket felszólított, hogy kirakataikat díszítsék fel Ófelsége, a király külföldről való visszatérése alkalmából. A feldíszített kirakatokról a tervek szerint fényképfelvételeket akartak készíteni. Amikor a bizottság a kirakatokot végignézte, megállapította, hogy a kereskedők nagy része tiszteltlen magatartást tanúsított az uralkodóval és a nagyvajdával szemben. Ezek ellen a kereskedők ellen eljárást indítottak.

Románia és Csehszlovákia között helyreállították a távbeszélőforgalmat. Szatmár. Saját tud. A szatmár-szigeti vasúti összeköttetés megszakításával egyidejűleg Románia és Csehszlovákia között is megszűnt a vasúti összeköttetés, de a távbeszélőforgalmat sem lehetett tovább lebonyolítani. Hétfőn azután Máramaroszigeten keresztül helyreállították a távbeszélőforgalmat, s az most zavartalanul működik Románia és Csehszlovákia között.

BÁNYASZERENCSETLENSÉG A NÉMETSZILEZIÁBAN. Boroszlóból jelentik: A Waldenburg melletti bányában szerencsétlenség történt. Rövidzárlat következtében az egyik lánrnában a munkások bennsüroáltak. Azt hiszik, hogy a szerencsétlenségnek 22 áldozata van. Eddig kilenc halottat hoztak felszínre.

Temetés. Szotter Luiza 69 éves korában Tarján községben meghalt. Temetése november 30-án délelőtt 9 órakor lesz Tarján községben. (Caritas.)

BEKULDOTT HIREK

Asztalterítési verseny Désen. Saját tud. Szép-sikerű asztalterítési versenyt rendezett a napokban a Római Katolikus Leányklub és a Kolping Legényegylet. A zárda nagytermében megrendezett ötletes versenyt két napon keresztül nagy számban látogatták az érdeklődők. A verseny eredményeként első díjat a Bárszantal nyerte. Tervezték: Gogomán Erzsike, Gallov Gizi és Juhász Mici. A második díjat Szikcsák Annuska nyerte. Születésnap a gyermekezőbában című hangulatos asztalával, míg a harmadik díjat Knizsek Klára, a Leányklub elnöknőjének asztala nyerte. Azonban nemcsak a díjnyertes asztalok voltak említésre méltók. Szép volt a primícia asztal, kedvesek és izléesek voltak a kalotaszegi és falusi asztalok. Azután a karácsonyi asztal, a teaszal és a földön terített turista asztal is nagyban gyönyörködtette a látogatókat. Sok derűtséget okozott az agglégény asztal is. A versennyel kapcsolatban rendezte meg képkiallítását Szikcsák Ius iparművész. Eleven portréi, művészi aquarelljei, határos tájképei általános tetszést arattak. A verseny kiállítás sikere dicséri a rendezőket: P. dr Vitéz Berárd plébánost és Knizsek Klára elnököt.

A nagyváradi Liszt Ferenc Ének- és Zenekar elnöksége kéri tagjait, hogy a kongregációk jubiláris ünnepeire előkészületei miatt, a próbákat pontosan látogassák. Az elnökség azuton közli, hogy a Legényegylet új vezetősége a régi renddel ellentétben, örömmel látja, ha az egyesület régi, női tagjai is (esetleg feleségeitől) résztvennének az énekar áldásos, kulturális munkájában. Az énekar szerdán és pénteken, a zenekar csütörtökön tart próbát.

BÉLYEG-POSTA

A Vatikán új bélyegei.

A Vatikán állam új bélyegsorozatot hozott forgalomba, amely a keresztény archeológia nemzetközi kongresszusát van hivatva megörökíteni. A bélyegeken két motívum szerepel: az 5, 10 és 25 centeseken Szent Ceciliának, a Callixtus kápolnában levő kriptája, a 75—80—120 centemeseken pedig Szent Nérus és Achilleus bazilikája látható.

Uszó jegesmedve az új grönlandi bélyegeken.

Grönland december 1-én új postabélyegeket bocsát ki. A bélyegek rajza jégablán uszó jegesmedvét ábrázol.

A nemzeti-spanyolok új bélyegeket hoztak forgalomba.

A spanyol-nemzetiek hat új meglehetősen érdekes és szép bélyeget hoztak forgalomba. Az új spanyol bélyegek közül a 20 centimos Katolikus Ferdinand arcképével, a 30 centimos pedig Arragoniai Izabella arcképével jelent meg. A spanyol nemzetiek is kiadtak u. n. segélybélyegeket, amely sárga és vörös színben van tartva s a Vöröskereszt keresztjét fonja körül rajta. Az 5. centimos és 10 centimos új bélyegeket a hadiszegegyezés céljaira készülték a 10 centes (alsó sor középen) a hideg ellen való védelem segélybélyege.

KÖZGAZDASÁG

Elkészítik Aradhegyalja borkataszterét

Az aradhegyaljai borok tényleges és eredményes propagandáját készíti elő a borkataszter felállítása

Aradról jelentik: Aradhegyalja szőlőtermelése szempontjából rendkívül nagy jelentőségű mozgalom indult meg a közelmúltban és válik most valóra. Az aradi Mezőgazdasági Kamarával egyetértésben a Promontorul szövetkezet vezetősége elhatározta azt, hogy megvalósítja végre Aradhegyalja borkataszterét.

Arról van szó, hogy teljes pontosságú kimutatást készítenek arról, hogy Aradhegyalja tulajdonképpen milyen áruval is rendelkezik. Eddig az volt a helyzet, hogy ha távolibb vidékről érdeklődő érkezett Aradra és a hegyaljai borokról érdeklődött, akkor vagy Gyorokra kellett mennie és ott azután szinte találmónra folytatta útját Ménes, vagy Pankota felé, vagy pedig bérautón járta végig Aradhegyalját. Ezek a megoldások azonban kevés eredményre vezettek és ennek tulajdonítható bizonyos mértékben az is, hogy a vevőközönség elhanyagolta Aradhegyalját, mert nem tudta, hogy milyen minőségű bort hol tud vásárolni. Ezt a helyzetet kívánja megszüntetni az

aradhegyaljai borkataszter elkészítése. A Promontorul szövetkezet már szét is küldte körleveleket az aradhegyaljai szőlősgazdákhöz, akiket felszólított, hogy részletes kimutatást küldjenek be arról, hogy milyen minőségű, mikori évjáratú, hány fokos borokkal rendelkeznek és milyen mennyiségben. Az így beküldött kimutatások alapján készítik el Aradhegyalja borkataszterét, amelyet Aradon az érdeklődők bármikor megtekinthetnek és rövid idő leforgása alatt meggyőződhetnek arról, hogy milyen borokkal rendelkezik Aradhegyalja és melyik községben, kinél vásárolhatják meg azt a borminőséget, amelyet éppen keresnek. A szőlősgazdák kérésére a szövetkezet megbízottai vidékre is elutaznak a minták vétele, illetve ezek alapján a borok minőségének megállapítása végett.

Az életrevaló ötlet megvalósítását Aradhegyalja szőlősgazdái őszinte örömmel fogadják.

Nem szöktek fel a nyersanyag-árak

— Ipari konjunktúra a külföldön —

A világ minden részéről kedvező jelentések érkeznek az ipari konjunkturára vonatkozólag.

Az Egyesült Államokban emelkedik az ipari termelés és az összes gazdasági jelzőszámok javulást mutatnak, a kiviteli adatoktól eltekintve. Az autómobilipar és az építési ipar kilátásai Amerikában a jövő évre igen kedvezőek, már pedig a két iparnak döntő jelentősége van az amerikai konjunkturában. Az Egyesült Államokban biztosan számítanak arra, hogy a jövő nyárra az ipari termelés indexe 150-160-ra emelkedik. A new-yorki *Wazde* már excomptálta a javulás egyrészt és optimizmusát főleg arra alapítja, hogy jobb megértés van kialakulóban a kormány, a nagyipar és a munkásosztály között. Az USA nagy problémája 1939-ben — a gazdasági körök véleménye szerint — az állami kiadások szerepének és a magángazdaság vállalkozó kedvének helyes aránya a konjunktúra megindításánál. A javulásból csak annyi fog maradandó alapot képezni a jövő évekre, amennyit az etatisztikus kiadások túlhajtása nélkül lehet elérni.

Kedvezően fejlődik az újvilág államai közül Kanada konjunkturája is. Angliában főleg a kivitel emelkedése sorozható a döntő és kedvező faktorkor közé. A belső fogyasztásban kedvező jel a szénfogyasztás, az elektromos energiafogyasztás emelkedése. Szeptemberben már megkezdődött a fémtermelés emelkedése, ugyanezért jóvult a detailkereskedelem forgalma.

Az angol bankvilág is az emelkedő forgalom jegyében áll.

Azt a körülményt, hogy a nyersanyagárak aránylag kevésbé reagáltak a javulásra, gazdasági körök inkább kedvező jelnek tartják. Az árak tulkorai emelkedése gátolag hathatott volna a konjunktúra kezdeti stádiumában. A mostani javulásban nem utolsó sorban

a spekuláció kikapcsolódása

idézte elő azt, hogy a nyersanyagárak nem szöktek fel a konjunktúra első jelére, dacára annak, hogy a felesleges készletek meglehetősen kiküszöböltek.

A francia konjunktúra kétségtelenül döntő fordulat előtt áll. Azok a mereven alkalmazott szociális intézkedések, amelyek 1937-ben és 1938-ban a maguk merevségével minden lendületet megakadályoztak, az új politikai fejlődés következtében valószínűleg könnyebben kezelhetővé válnak. A jelenlegi francia vajadásnak kétségtelenül történelmi jelentősége van az ország szemlélő történelmi stabilitás és a hitelkiterjedés politikája azonban pszichológiai hatást jesszítés gyakorol, még mielőtt végleges elhatározásra jutott volna a francia politika és a tényleges intézkedések keresztülvételére sor került volna.

Rendkívül érdekesen alakult

a német gazdasági helyzet.

A német gazdasági tevékenység kulcs problé-

májában döntő fordulat állott elő az utóbbi hónapokban. Jelentősen megjavult Németország nyersanyag helyzete. Nemcsak a belföldi nyersanyagtermelés emelkedett, — különösen a vasérc termelés — hanem a külföldi nyersanyagbehozatal is. A világpiacon alacsony voltát Németország nagy vásárlásokra használta fel és exportja csökkenése dacára 1938 első kilenc hónapjában 13 százalékkal több nyersanyagot és félkészanyagot vásárolt külföldön, mint egy évvel előbb. Miután a német nyersanyag feldolgozás csak 8 százalékkal emelkedett, az importáru jelentős részét beraktározhatták.

A német export helyzetét a nagy területi átalakulások miatt áttekinteni nem könnyű, azonban tény az, hogy a behozatal előbb emelkedett emelkedésével szemben, amely Németország nyersanyag helyzetét erősen feljavította, az export 1938 első háromnegyed részében csökkent. Ez az oka annak, hogy nagy Németország kereskedelmi mérlege behozatali többletet mutat és ez a többlet 310 millió márkát tesz ki. A német konjunkturakutató intézet azonban egybevetve a négyéves terv előirányzatait, az új feladatokat, amelyek a magángazdaságra várnak, a német közlekedési hálózat tervbevéti kifejlesztését, az ipari termelési indexek további emelkedésére számít.

IPAROS-HIREK

A nagyváradi fémiparosok és villanyszerelők csoportja, mindazok, akik bármilyen fémből, beleértve a nemesfémekkel dolgozókat is, tekintet nélkül arra, hogy milyen szervezetnek a tagjai, ugyszintén mindazokat is, akik eddig semmilyen szakmai szervezethez nem tartoztak, tisztelettel meghívjuk, hogy folyó hó 30-án, serdán este 7 órakor a Str. Alexandri 13. szám alatti helyiségben tartandó gyűlésen a Céh-törvény ismertetésére mindenki a saját érdekében megjelenni szíveskedjen. Elnökség.

A Famegmunkálók csoportjának közleménye. Ezen csoporthoz tartoznak a kerékvártók, kocsi-gyártók, kádárok, mintázók (akik öntéshez szolgáló mintákat készítenek), sámfakészítők, faszobrász, bőrdobos, kárpitos, kőfekészítők, ács, parietező, faesztergályos, képkeretező, épületasztalos, butorasztalos, játékkészítő, fábaégető, fonó, fényező mesterek részére december 4-én, vasárnap délelőtt 10 órakor egy közös gyűlést hívunk össze, amely gyűlésen a Céh-törvény rendeltetéseiről, amely közölte a törvényes minhez tartás végett. — Kérjük, hogy teljes számban megjelenni szíveskedjenek a Str. Alexandri 13. szám alatti helyiségünkben, tekintet nélkül arra, hogy eddig milyen szervezetnek voltak a tagjai és milyen szervezethez tartoztak. Elnökség.

Kibővítette üzemét az aranyosgyéresi Sodronyipar Részvénytársaság gyártelepe

Torda. Saját tud. Az aranyosgyéresi Sodronyipar Részvénytársaság gyártelepe Aranyosgyéresen tízmillió lei alaptőkével kábelgyárat létesített, amellyel üzemét kibővítette. A részvénytőke ötven millióra emelhető.

Közel ötmillió orsót semmisítettek meg Angliában

Londonból jelentik: A világ legnagyobb géprombolását kétségtelenül a Spindles Board vitte végbe, amelyet 1936-ban alakítottak, hogy az angol textilipar elavult gépeit, elsősorban pamufonó orsóit összevásárolja és megsemmisítse. A Spindles Board hihetetlen mennyiségű orsót adott el ócskavasnak. Az első évben 3,270,000 orsót vásárolt össze a Spindles Board, a második évben 1 milliót. Két év alatt tehát közel 5 millió felesleges orsótól szabadított meg az angol textilipart. Az orsóbizottság által e célra igénybevett tőke nem tett ki 1 millió fontot sem. Az orsófelvásárlás folytán az angol állomány 10 százalékkal csökkent és ma 41,220,000 darabot tesz ki. Sokkal több orsót semmisítettek volna meg, ha nem jött volna közbe egy átmeneti javulás 1937-ben, amely miatt a gyárak nem kímálták fel elég mennyiségben gépeket. A textilipari konjunktúra hanyatlása óta azonban ismét sok orsót ajánlanak fel, úgyhogy az angol pamufonóipar megfiatalítása ismét gyorsabb ütemben halad. emelkedésével szemben, amely Németország

Ujjászervezik a mezőgazdasági statisztikai szolgálatot. Kolozsvár. Saját tud. A szamosi királyi helytartóság területén a mezőgazdasági statisztikai szolgálatot ujjászervezik. Ezzel kapcsolatban a helybeli Gazdasági Akadémián Hanzu tábornok, királyi helytartó elnökletével nagyfontosságú megbeszélés folyt le. C. Filipescu mérnök, a földművelésügyi minisztérium tanulmányi osztályának igazgatója hangoztatta az értekezlet nagy jelentőségét és a mezőgazdasági statisztikai hivatal mielőbbi felállítását. Hozzászóltak még a kérdéshez Hanzu tábornok, királyi helytartó, Scridon Theodorescu dr. C. Marinescu professzor és mások, majd kimondották, hogy a mezőgazdasági statisztikai szolgálatot teljesen ujjászervezik.

UJ GYÁRVÁLLALATOT AKAR LÉTESÍTENI A BATA-CÉG KOMÁROMBAN. Komáromból jelentik: A Magyarországhoz viszonszacsatolt Felvidék egyik legjelentékenyebb iparvállalata az érsekvári Bata cipőgyár, amely közel 600 munkásnak és tisztviselőnek ad kenyeret. A Bata-gyár a közeljövőben Komáromban nagyterjedelmű, az érsekvárihoz hasonló méretű gyártelepet szándékozik létesíteni, egyszersmind Magyarország területén jelentős mértékben növelni óhajta az elárúsított üzletek számát is.

Terményárak Kolozsváron. Saját tud. A kolozsvári Terménytőzede hivatalos árfolyamjegyzése következtében a hétfői vasári napon a következő árak alakultak ki: buza 77-78 százalékos 415, árpa 59-60 százalékos 375, zab 40 százalékos 400, 6-kukorica 370, új tengeri 290, fehér paszuly 960, lóhere mag 1800, lucerna mag 4600, 0-as liszt 900, 4-es liszt 830, 5-ös liszt 800, vegyes liszt 78 százalékos 800, 80 százalékos 790, málliszt 1. oszt. 520, II. osztály 430, korpá 290, széna préseletlen 130, II. osztály 115, lucerna és lóhere 160, buzaszalma 70, cukorrépa mag 1100. Árak mázsánként vagontételben készpénzfizetés mellett ab Kolozsvár értendő.

ERŐTELJESEBBÉ TESZIK A PETRÓLEUMTERMELEST. Bucurestiből jelentik: Közgazdasági körök a petróleumtermelés erőteljesebbé tételére irányuló intézkedéseket tanulmányoznak. Nagy könnyítéseket terveznek a külföldi tőke számára, hogy így elősegítsék az új beruházásokat. Különleges előnyöket kapnak azok a vállalatok, amelyek hajlandók új területi kutatásokra. A mozgalmat a petróleumtermelés csökkenése miatt kezdeményezték.

LEGUJABB

Békeközvetítések Daladier miniszterelnök és a szakszervezeti tanács között

A miniszterelnök nem enged. — A sztrájkparancs sikere bizonytalanná változott

Párizsból jelentik: Daladier miniszterelnök és a szakszervezeti tanács között befolyásos személyek léptek közbe a békeközvetítés érdekében. A béketörékvések azonban meghiusultak, mert Daladier kijelentette, hogy csak akkor hajlandó bármiről is tárgyalni, ha a munkástanács visszavonja a szerdai általános sztrájkra vonatkozó parancsot.

Most már különben előrelátható, hogy a szerdai sztrájk csupán részleges lesz, mert a munkások jórésze nem hajlandó engedelmessékedni a sztrájkparancsok. A szakszervezetek tanácsa, látva a sikertelenséget, már örömezt vissza is vonná a sztrájkparancsot, ha ezt tekintélye csorbulása nélkül megtehetné.

Chamberlain és Halifax római utazása már december 9-ikén megtörténik

A lengyel külügyminiszter januárban utazik Rómába. — Nagyszabású világtalálkozás kérdései kerülnek tárgyalásra

Párizsból jelentik: Az „Oeuvre“ arról ad hírt, hogy Beck lengyel külügyminiszter Rómába utazik. A lap szerint Beck római útjára januárban kerül sor.

Az angol sajtó viszont Chamberlain angol miniszterelnök egészen közeli római utazásáról ad hírt. Chamberlain és Halifax külügyminiszter feleségestül együtt utaznak le Rómába. A látogatás már december 9-én, tehát az eredeti terveknél jóval előbb megtörténik. Az angol államférfiak négy napig maradnak Olaszországban. Mussolini díszlakomát ad Chamberlain és Halifax tiszteletére, az olasz császár és király pedig kihallgatáson fogadja őket. Az angol lapok megjegyzik, hogy Chamberlain éppen olyan olasz-barátnak bizonyul, mint bátyja Sir Austin Chamberlain volt.

Az olasz és angol államférfiak tárgyalásai a lapok szerint következő kérdésekre fognak kiterjedni:

1. A spanyolországi kérdés.
2. Egész Európa általános elrendezésének kilátásai, beleértve a fegyverkezés korlátozásának kérdését is.
3. Az olasz-francia viszony megjavítása és Mussolininek az a kívánsága, hogy a suez-csatorna igazgatóságában az olaszok is részt vegyenek.

Az angol sajtó fenti híradásához még azt is hozzáfűzi, hogy nincsen kizárva, hogy Chamberlain esetleg más országok fővárosában is látogatást tesz béketerveinek egyengeltése céljából.

OLASZ FELFOGÁS A KERESZTÉNYSÉG ÉRDEKEIBEN VALÓ ANGOL-FRANCIA-OLASZ EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL.

Rómából jelentik: A „C'Arvenire“ című katolikus nagylap az olasz-angol-francia viszony alakulásáról hosszabb cikket közölt, mely Franciaország mostani belső helyzetét is számbavéve éles körvonalú képet ad róla, hogy a Földközi-tenger fölötti közös hatalmi érdeken fölül a kereszténység érdekei is hogyan utalja egymásra a háborús államot. A cikk Tardieu volt francia miniszterelnök egyik tanulmányából kiindulva, következőket írja:

— A már említett Tardieu volt francia miniszterelnök a „Revue de Paris“-ban megjelent fontos tanulmányában elsősorban a Földközi-tengeren lát a világ számára feltornyosuló veszélye-

ket. Ime, ezek a megállapításai: „Három földközi-tengeri nagyhatalom van ma: Anglia, Franciaország és Olaszország. Ennek a három hatalomnak, még vitás kérdésekben is, közös és állandó érdekük van a Földközi-tengeren és Afrikában. Franciaországot érdekli Marokkó, Algéria, Tunisz, Dzsiibuti és Madagaszkár. Anglia érdekeltsége Gibraltárra, Máltára, Ciprusra, Egyiptomra és Zanzibarra terjed ki. Olaszországé Libia és Etiópia. Bármelyik ezek közül a hatalmak közül, akár békében, akár háborúban, rászorul a másik kettőre. Ezért számukra sokkal jobb a béke, mint a háború. Ez a három földközi-tengeri és afrikai nagyhatalom szövetségbe nem szorul senkire: azonban egyenként a másik kettő nélkül tehetetlenek. Megegyezésük kulcsa pedig a Földközi-tenger. Ha okatlanok, civakodni fognak ezen a kulcsán. A bölcsesség azt tanácsolja, hogy teljes egyetértésben használják.

— Világos ítélet!... Azonban Tardieu egy kicsit hamis szövegre állította be okoskodásának prizmját. Kihagyta Spanyolországot. A mulasztás súlyos és rajta könnyen hajótörést szenved ez a tagadhatatlanul szép és okos elmélkedés.

— Olaszország valahogyan másképpen szokdik: Spanyolország a Földközi-tenger egyik legfontosabb hídfője; Spanyolország bolsevizálása pedig a kommunista Oroszország betolakodása a Földközi-tenger medencéjébe, amely a három említett hatalom közös birtoka és érdekerülete; a bolsevizmust kell tehát mindenekelőtt kitakarítani Spanyolországból, hogy a három hatalom tengere valóban a három érdekelt birtokosé maradjon.

— Az olasz logika még kényszerítőbb erejű, hogyha tovább vesszük. A vörös barbárság az ibériai félszigeten nemcsak a közös birtokot veszélyezteti, hanem kiirtással fenyegeti Európa sokkal értékesebb és fontosabb tulajdonát: a keresztény műveltséget.

— Olaszországnak, Franciaországnak és Angliának a történelem nemcsak a földközi-tengeri uralmat szánta, hanem az életérdekeiket jelentő kereszténység védelmezőinek a szerepét is. Olaszország megértette idejében kettős kötelezettségét: úgy is mint földközi-tengeri hatalom, úgy is mint keresztény birodalom. Most nyugodt lelkiismerettel várja, hogy Franciaország megmeneküljön, meggyógyuljon és éljen, ha még képes rá.

Korompai József:

Az örök élet erejtéségijén

Ara íúzve 75 Lei

Az Istenben harmonikusan megnvugó szenvedés érte mének valósaocs zsolitára és himnusza ez a könyv.

Szudétanémetek szavazása a Fekete tengeren

Bucuresti. Sajtó tud. A német követség felhívást intézett a Románia területén élő szudéta-németekhez, hogy a december 4-iki német birodalmi pótválasztás alkalmával egy Constantánánál horgonyzó német hajón tehetnek eleget választási kötelességüknek. A felhívás pontosan közli a választói jogosultság feltételeit és a szavazás rendjét.

GÖRING POROSZ MINISZTERELNÖK VADÁSZKIRÁNDULÁSA ROMANIÁBA

Londonból jelentik: A News Chronicle értesülése szerint II. Károly román király németországi látogatása során medvevadászatra hívta meg Romániába Göring porosz miniszterelnököt. Göring azt felelte, hogy esetleg már a télen elfogadhatja a meghívást. A lap szerint nagyjelentőségű politikai és kereskedelmi kérdésekről lesz szó a Göring tiszteletére rendezett vadászaton.

Az új Csehország zsidóellenessége

Prágából jelentik: Csehországban mindinkább a zsidók ellen fordul a hangulat. Múltán nemrég a Cseh Nemzeti Egységpártból kizárták a zsidókat, most arra kerül sor, hogy a társadalmi egyesületekből és más hasonló alakulatokból is kizárják őket. A kizáró rendelkezés indokolása az, hogy a cseh társadalom elsősorú érdeke a Németországgal való őszinte és bensőséges kapcsolatok kiépítése. Ezért a társadalmi és közéletet meg kell tisztítani a nem árja elemektől.

A magyar külügyminisztérium új vezetése alatt

Gróf Csáky István meghatalmazott miniszter intézi az ügyeket a miniszterelnök irányítása mellett

Budapestről jelentik: A Magyar Nemzet című lap értesülése szerint elődöntött kérdés, hogy Kánya Kálmán lemondott külügyminiszter munkakörét, Imrédy Béla miniszterelnök irányítása mellett, a jövőben gróf Csáky István meghatalmazott miniszter látja el. Csáky sokáig volt sajtófőnök, majd később madridi követé nevezték ki. Innen visszatérve, a külügyminisztérium kabinetfőnöke lett és Kánya Kálmán legerősebb munkatársának bizonyult Magyarországot legutóbbi diplomáciai tevékenységében.

Apróhirdetések

Lakás

szavanként 3 lei

2 szobás

előszobás lakás azonnal kiadó. Nagyvárad, Str. Barierj 5. szám. Pórány-telep.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Herbst

óra-, ékszeraruház. Repte Ferdinand 3. szám, Nagyvárad, Doxa, Omeza óra 800-1000 lei és feljebb. Schaffhauseni óra 3000 lei. Arany karikagyűrűk 14 karátos aranyból. — Vészek arany, ezüst, briliáns ékszereket, arany órákat.

Motorkerékpár

B. S. A. (angol 500 cu.) jó karban, eladó. Nagyvárad, Str. Aurel Vlaicu 23-c.

Eladó

3 szobás, hallos lakás, konyhával, éléskamrával, pincelakással, mellékhelyiségekkel és kerttel. Nagyvárad, Str. N. Zigre 47.

Mézot,

vajat, gyógybort Jó Lajos üzletéből vásároljon. Nagyvárad, Str. Tache Jonescu 24.

Allást nyec

szavanként 2 lei

1-ére

szobalány jó bizonyítvánnyal felvétetik. — Nagyvárad, Str. Ciorgariu 30. szám.